



JURNALUL ROMÂNIEI 1989 - ACUM DOUĂZECI DE ANI

Numărul 194 || Marți, 18 august 2009 - Vineri, 18 august 1989

DISTRIBUIT ÎMPREUNĂ CU JURNALUL NAȚIONAL

S-A DEZIS APOSTOL DE „SCRISOAREA CELOR 6“?



În 1989, nici măcar membrii CPEX nu știau că Nicolae Ceaușescu „îl trăsease pe sfioră” pe Gheorghe Apostol, succesorul desemnat de Gheorghe Gheorghiu-Dej

FOTO: Arhiva personală Gheorghe Apostol

Deși „Scrisoarea celor 6” a fost și este apreciată drept cel mai important act de disidență din România anului 1989, în istoriografia actuală nu i-a fost consacrat nici măcar un singur studiu.

Exact în urmă cu 20 de ani, Nicolae Ceaușescu îi „informa” pe membrii CPEX că Gheorghe Apostol adresase o scrisoare CC al PCR. Unde, „spune că și-a nesocotit obligațiile de cetățean român și față de legile țării, că regretă profund și roagă conducerea partidului și Consiliului de Stat să-i acorde clemență”. Dar s-a dezis Gheorghe Apostol – contracandidatul lui Ceaușescu din 1965 la sefia partidului – de „Scrisoarea celor 6”?

Semne de întrebare

Există însă o serie de amănunte ce pun sub semnul întrebării acest moment:

1. „Scrisoarea celor 6” sau dezicerea lui Apostol de ea nu apare ca punct distinct al ședinței CPEX din 18 august 1989. Nici promisiunea pe care Ceaușescu o face participanților de a reveni după 23 august cu informarea în tregului partid despre caz nu a fost respectată. De altfel, conform stenogramelor consultate, în CPEX nu se va mai aminti de „Scrisoarea celor 6” pe parcursul anului 1989.

2. Scrisoarea lui Apostol de dezicere – pe care ar fi prezentat-o, sintetic, Ceaușescu celorlalți – s-a păstrat în arhivă. Dar într-un fel ce ridică semne de întrebare asupra originalității documentului. Căci forma dactilografată nu este semnată plograf de (pretinsul) autor, iar originalul nu există. De regulă, scrisorile adresate de alți demnitari secretarului general se regăsesc în dublă versiune: originalul trimis de autor și forma dactilografată cu

litere mari la mașina de scris special adaptată vederii lui Ceaușescu.

3. Stilul pretinsei scrisori de clemență e mult prea „elaborat” pentru a trece drept mărturia cântei lui Apostol. Ca model de discurs, autocritică e în maniera noii etape propagandistice, nu în stilul vremii lui Dej.

4. Apostol a negat întotdeauna dezicerea sa de scrisoare. Cu excepția lui Brucan, ceilalți „semnatari” care-au lăsat mărturie au negat că anchetatorii lor le-ar fi spus de „dezicerea” lui Apostol.

Brucan,

„negustorul” cel bun

Numeroase sunt „înfloriturile” și inexactitățile din memoriile grăbit scrise și publicate de Silviu Brucan (Generația irosită, Editurile Universul & Calistrat Hogaș, București 1992).

Începând cu aceea că l-ar fi avut ca legătură superioară de partid pe Foriș în ilegalitate și sfârșind cu întâlnirea cu Gorbaciov de la sfârșitul anului 1988. Pe lista semnatarilor „Scrisorii celor 6”, Apostol fusese primul (ilegalistul cu cele mai înalte funcții), iar Brucan ultimul.

Fostul redactor-șef adjunct al Scinței nu se putea pe-atunci lăuda, nici măcar ca Grigore Răceanu, cu calitatea de „veteran PCR”. Dar, la finele lui 1989, invocând curajul amintitei scrisori și domiciliul obligatoriu în Dâmbovița, Brucan și-a trambuit meritele de „os de pește în gâtul lui Ceaușescu”, artizan și maestru al „revoluției române”, profet al democrației ș.a.m.d.

Din toate sursele reiese clar că Apostol fusese inițiatorul protestului. Iar beneficiarul numărul unu, Silviu Brucan.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALE PERSONALE

18 AUGUST

Primum un exemplar scăpat de rug din numărul ars al „Vieții Românești”. Ni l-a trimis Gabriel Liiceanu, prin vărul lui Oprescu. Nu e incendiar decât prin calitate și substanță. Virgil îi va consacra două emisiuni la „Povestea vorbei”.

Monica Lovinescu, Pragul. Unde scurte V, București, Humanitas, 1995, p. 200

Imaginea tatei din tinerețe, așa cum am sesizat-o din relatările lui, chiar și ale mamei, dar mai ales ale prietenilor lor. Dițuș, nu mai corespundea cu cea a bărbatului în vârstă (ajuns la o anumită prudență, îmbătrânit poate înainte de vreme sub loviturile vieții)

pe care l-am perceput după ce am depășit vârsta inocenței. Când îmi vorbea despre el, Dițuș nu uita să adauge „un om distins, un adevărat domn” și nu uita nici faptul că era incoruptibil în poziția lui administrativă. Sub presiunea atâtor greutăți (istorice, sociale, politice, de sănătate), un fel de echilibru s-a instalat în familia noastră. Terminasem liceul foarte bine. Eram deja student. Amândoi părinții erau mândri de mine. Divergențe mai existau între „cele două tabere”, dar, dincolo de ele, cred că am ajuns din nou să ținem mult unii la alții. În serile calde de vară, ieșeam toți trei să ne plimbăm pe Cetățuie, eu fiind în convalescență. Aceste ieșiri în natură au rămas ca un obicei între părinții mei și după plecarea mea, la Zalău.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Între două delegații în străinătate, „dușman al poporului”

Decembrie 1989 a fost momentul în care Tiberiu Klein a scăpat de eticheta de dușman al poporului, așa cum fusese numit la ședințele de partid. Și totul din cauza unei constatări scrise de tânărul inginer asupra slabei calități a pieselor livrate de România clienților de peste hotare. Care plăteau datoria externă a țării în valută și nu puteau fi defel pierduți. „Necazurile au început devreme

pentru mine în acel an. Cu câteva luni în urmă fusese într-o delegație străină împreună cu o echipă românească care trebuia să pună pe picioare pentru chinezi o linie de montaj pentru autovehiculele Roman produse la Steagul Roșu Brașov și asamblate în orașul Qingdao, China.

La sfârșitul perioadei, după pregătirea și deschiderea liniei, m-am întors acasă bucuros că îmi pot reveda

JURNALUL ZILEI

Nicolae Ceaușescu s-a întâlnit cu noii ambasadori ai Republicii Portugheze și ai Malaieziei în România. Flota românească s-a îmbogățit cu un cargou. Senzațional în învălmășitul superior: o nouă sesiune de admitere. Femeile aveau liber la asortare.

Musafiri la Snagov

Program de vizită la vila de protocol de la Snagov. Nicolae Ceaușescu s-a întâlnit cu ambasadorul Malaieziei, Zainuddin Abdul Rahman, și cu ambasadorul Repu-

blicii Portugheze, Carlos Macieira Ary Dos Santos. În cadrul întâlnirilor s-a vorbit despre relațiile dintre România și țările respective și despre raporturile de colaborare economică. Ambasadorul Malaieziei a adus în discuție vizita cuplului prezidențial din 1982, „eveniment deosebit de important în evoluția raporturilor dintre cele două țări”. Tot vineri și tot la Snagov a fost primit și Avercenko Boris Efimovici, reporter al ziarului sovietic Pravda, căruia Nicolae Ceaușescu i-a acordat un interviu.

(Continuare în pag. a II-a)

Omagii – da, memorii – ba

Mii, de nu chiar zeci de mii de pagini despre Nicolae Ceaușescu au fost scrise de scriitorii din România din 1965 până în 1989. Sunt pagini de laudă și proslăvire în versuri și în proză, fie aceasta jurnalistică, poetică sau eseistică.

În contrast cu proporțiile acestei foarte bogate producții și cu numărul celor care au contribuit la realizarea ei, sunt însă foarte puțini scriitorii care în cei aproape 20 de ani trecuți de la răsturnarea lui Nicolae Ceaușescu de la putere și-au consemnat și, desigur, publicat amintirile cu și despre el.

Ceaușescu este de aceea o absență șocantă în memorialistica scriitorilor din România. Ca personaj cât de cât conturat, el apare doar în rememorările unor foști demnitari. În mod bizar, puținii scriitori care l-au evocat totuși mai stăruitor (Nicolae Breban, Norman Manea) au fost mai înclinați să-l proiecteze în abstracții sau reprezentări figurate decât să-i dea concretețe, „carne epică”. Dacă însă Norman Manea nu l-a văzut pe Ceaușescu decât la televizor, iar Nicolae Breban îl va fi întâlnit doar de câteva ori și numai la prilejuri ofi-

cială în cei doi ani și ceva cât a durat aventura lui în lumea puterii politice, nici fostul înalt activist Dumitru Popescu, de asemenea jurnalist și prozator, nu procedează altfel. Cu toate că s-a aflat în preajma lui Nicolae Ceaușescu pe toată durata regimului acestuia, inclusiv în ultimele 24 de ore de putere, tot eseistic și speculativ îl tratează și el în memoriile sale, ca și cum nu prea l-ar fi văzut în carne și oase. Pentru scriitorii din România, Ceaușescu nu este, când totuși există în scrierile lor despre perioadă istorică încheiată în decembrie 1989, decât aproape exclusiv o „idee”, un „concept”, o reprezentare fantomatică, aproape impersonală. Alteori, de fapt rareori – mai ales în ce s-a scris îndată după execuție (Titus Popovici etc.) –, e o ridicolă caricatură, prin urmare tot proiectie reductivă și descărnată. Ceaușescu este omul invizibil al memorialisticii scriitorilor din România.

E o enigmă în această atitudine. Deși nu a avut o „curte” de artiști și literați, expresia „poet de curte al lui Ceaușescu” fiind o neghiobie propagandistică indiferent cui se aplică, deși după toate aparențele ati-

tudinea lui față de lumea literară a fost mai degrabă una crispată, mefientă, distantă, poate că în fond și oarecum disprețuitoare, au fost totuși numeroși literați care l-au întâlnit, văzut, ascultat, observat în sfertul de veac al prezenței lui în fruntea partidului unic și apoi și a statului. Sunt mulți cei care l-ar fi putut descrie și portretiza după ce l-au privit și auzit dintr-o relativă apropiere, fie și numai la ședințe, congrese, întâlniri oficiale, eventual audiențe, nu neapărat în împrejurări mai destinate.

Sunt cei care au fost în conducerea Uniunii Scriitorilor din 1965, când în februarie se țineau o conferință a Uniunii, până către sfârșitul anilor '80 ai secolului trecut. Sunt cei care au fost membri ai Comitetului Central, unii încă înainte ca el să-i succedă lui Gheorghiu-Dej, și îl știau de-acolo. Sunt cei care, membri sau simpatizanți comuniști din perioada ilegalității ori intrați în partid și în funcții îndată după 1944, lucraseră cu el sau măcar îl intersectaseră încă înainte de a deveni „numărul unu”.

(Continuare în pag. a II-a)

DIN ARHIVA CC AL PCR

Ceaușeștii, despre trădare și trădători

În după-amiaza zilei de 14 martie 1989, la postul de radio Europa Liberă a fost prezentat un document în care Nicolae Ceaușescu era criticat într-un mod neobișnuit de șase veterani ai PCR. Primul dintre aceștia era Gheorghe Apostol, prim-secretar al Partidului Muncitoresc Român în anii 1954-1955 și pretendent la funcția supremă în partid, în martie 1965, după decesul lui Gheorghe Gheorghiu-Dej. Cu referire la „scrisoarea celor șase”, în arhive se găsește o scrisoare de trei pagini, dactilografată, nesemnată și datată 31 mai 1989. Iudecând, însă, exclusiv după documentele din arhiva CC al PCR. Se pare că Apostol ar fi solicitat clemență din partea Comitetului Central al PCR și a Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, în urma scandalului provocat în luna martie 1989 de „Scrisoarea celor șase”.

În ședința din 18 august 1989 a CPEX, Nicolae Ceaușescu a făcut referire la scrisoarea respectivă și a explicat cum s-a acționat, fără ca problema menționată să fie trecută pe ordinea de zi

a reuniunii. Redăm în continuare documentul. (P.O.)

Stenograma Ședinței Comitetului Politic Executiv al CC al PCR din ziua de 18 august 1989

Ședința a fost prezidată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român. (...)

Tov. Nicolae Ceaușescu: Tovarăși, ar mai fi o problemă. Gheorghe Apostol a trimis o scrisoare recent la Comitetul Central al partidului, prin care recunoaște activitatea sa de spionaj și acum cere clemență. Am stabilit ca un grup de tovarăși să stea de vorbă cu el.

Poate ar fi bine ca tovarășii Constantin Nicolae și Ion Coman, care, împreună cu un grup de ilegalisti, au stat de vorbă cu el, să informeze Comitetul Politic Executiv.

Tov. Ion Coman: Să informeze tovarășul Constantin, pentru că materialul l-am întocmit împreună și sunt de acord cu el.

(Tov. Constantin Nicolae dă citire materialului referitor la discuțiile avute cu Gheorghe Apostol).

Tov. Nicolae Ceaușescu: Scrisoarea adresată de el Comitetului Central trebuie citită, nu acest material. Dă-mi, te rog, mie scrisoarea.

Tov. Elena Ceaușescu: Scrisoarea, că în rest nu are nici o importanță.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Printre altele, în scrisoare spune că și-a nesocotit obligațiile de cetățean român și față de legile țării, că regretă profund și roagă conducerea partidului și Consiliului de Stat să-i acorde clemență. Spune că își dă seama că a încălcat prevederile statutului, că a ajuns în situația gravă de a se fi pus în slujba acelora împotriva cărora a luptat cândva.

El însuși recunoaște că a intrat în legătură cu serviciile de spionaj străine și, pus de acestea, a redactat diferite scrisori.

Tov. Elena Ceaușescu: Asta este esențialul.

Tov. Nicolae Ceaușescu: A intrat în slujba spionajului imperialist și sovi-

etic. Asta este realitatea. Lucrul este recunoscut de el și la cererea cărora a redactat, ca orice trădător, tot felul de materiale. Acesta este esențialul.

Și acum, după ce se angajează că nu mai face, în fața tovarășilor ieri a spus că își dă seama ce merită... „pedeapsa capitală”. Acesta este esențialul în ce a pus în scrisoarea lui.

Oricine poate să vină să spună dacă are o părere sau alta, dar el este vinovatul principal. Se știe, Silviu Brucan este un agent vechi. S-a pus în slujba spionajului străin și a organizat tot felul de acțiuni.

Sigur, declară acum că se căiește și cere iertare.

Tov. Elena Ceaușescu: Asta trebuia să spună.

Tov. Nicolae Ceaușescu: De aceea am spus să meargă să stea de vorbă cu el câțiva tovarăși care cunosc bine aceste lucruri. Asta este problema.

Sigur, până la urmă va trebui să informăm – într-o formă sau alta – partidul despre această trădare și să vedem cum trebuie acționat. Trădarea este trădare, punerea în slujba și în serviciul spionajului străin este inadmisibilă cu calitatea de membru de partid. Problema cu calitatea de membru de partid s-a rezolvat de mult, dar vom vedea care vor fi măsurile ce trebuiesc luate, ca undeva, totuși, să nu se considere că cineva poate să trădeze țara, poporul, fără a fi tras la răspundere.

Aici autocritica nu mai are nici o valoare. Problemele de trădare nu se rezolvă prin autocritică, trădarea țării nu se poate rezolvi prin autocritică.

Tov. Elena Ceaușescu: Cine trădează răspunde.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Am vrut să informăm Comitetul Politic Executiv cu această problemă.

Se va continua să clarificăm lucrurile până la capăt, pe baza recunoașterii, pentru că ei s-au adresat cu scrisori.

(Continuare în pag. a II-a)

O scrisoare inedită a lui Gheorghe Apostol pentru conducerea PCR

„N-am semnat nimic, n-am dat nici un fel de declarație scrisă.”

Acestea sunt afirmațiile lui Gheorghe Apostol, unul dintre celebrii semnatari ai „Scrisorii celor șase”, în fața ziaristului Ion Jianu, în cursul interviului acordat în ziua de 7 februarie 1990, la București. Practic, după o lună și jumătate de la evenimentele din decembrie 1989, soldată cu condamnarea la moarte și executarea cuplului prezidențial, fostul lider suprem al Partidului Muncitoresc Român în anii 1954-1955 a dezmințit categoric afirmațiile lui Silviu Brucan, un alt semnatar al scrisorii publice de protest adresate lui Nicolae și Elenei Ceaușescu în luna martie 1989.

Imediat după decembrie 1989, Gheorghe Apostol și-a manifestat indignarea și frustrările apărute ca ur-

mare a ascensiunii fulminante a lui Silviu Brucan în cea mai puternică structură politică de conducere din acele zile – Frontul Salvării Naționale. În opinia lui Gheorghe Apostol, Silviu Brucan a utilizat mitul „Scrisorii celor șase” în interes personal. „N-avea o bază politică – a susținut fostul prim-secretar al PMR – și atunci a căutat să mă compromită pe mine pentru a-și face un loc respectabil în Biroul Executiv al Consiliului Frontului lui Salvării. Astfel a reușit să ajungă lângă Iliescu...” Totodată, Gheorghe Apostol a afirmat, „Am fost și la ușa lui Ion Iliescu. Nu m-a primit”.

De ce președintele Consiliului Frontului Salvării Naționale nu a discutat cu Gheorghe Apostol după data de 22 decembrie 1989? Unul dintre motive a fost explicat chiar de Silviu Bru-

can, în volumul său intitulat „Generația irosită”: „În sfârșit, duminică după-amiază am fost escortat în «Camera Philips», plină de aparate și instalații electronice. Lt. col. Rădulescu mi-a spus: «Acum ascultă cu atenție!» și a pus în priză un magnetofon. Era o voce care citea tare un text. Și am recunoscut imediat vocea lui Gheorghe Apostol. Am avut într-adevăr un șoc. El mă acuza că trădător de patrie, vândut imperialiștilor americani, și declara că am scris «Scrisoarea celor 6» la ordinul CIA. Și de aceea ar trebui să fiu judecat și condamnat pentru trădare și, în mod specific, menționa articolele din Codul Penal care trebuiau aplicate în cazul meu – o indicație clară că citeau textul pregătit de Securitate”.

(Continuare în pag. a II-a)

CALENDAR

18 august (vineri)

Soarele a răsărit la 6:22, a apus la 20:16

Luna a răsărit la 20:53, a apus la 7:46
Sărbătoare creștină: Sfinții Mucenici Flor, Lavru, Polien și Leon

S-a întâmplat la

18 august 1989

- Guvernul Mexicului a plătit în al doilea trimestru al anului 3,2 miliarde dolari în contul serviciului la datoria sa externă. Datoria externă a țării se ridică la 107 miliarde dolari – a anunțat Ministerul mexican al Finanelor.
- Cinci campanii electrotehnice din Japonia au anunțat că trec la proiectarea și începerea producției de serie a unui automobil cu tracțiune electrică. Prototipul urma a fi prezentat spre aprobare la sfârșitul anului 1991.

Ramona VINTILĂ

VERSIUNEA LUI BRUCAN: APOSTOL A TRĂDAT

Silviu Brucan, acuzat de Gheorghe Apostol că a redactat „Scrisoarea” la ordinul CIA?

„Scrisoarea celor 6” a stârnit multe controverse atât după publicarea ei, în martie 1989, cât și după caderea comunismului. Care dintre semnatori era mai disident decât celălalt? Ipoteza „trădării” lui Gheorghe Apostol, care ar fi regretat semnătura pe textul în cauză, a fost lansată de Silviu Brucan în Memoriile sale. Reproducem în continuare pasajul respectiv, cu mențiunea că selecția textului aparține redacției.

În prima lună, interogatoriul a fost concentrat asupra relațiilor și convorbirilor mele cu diplomații americani și oficialii ai Departamentului de Stat, despre care strânseseră numeroase dovezi. Vizitele mele în Statele Unite, care trec de 40 de-a lungul anilor, prietenii americani, politicienii, profesorii și academicienii care protestau ori de câte ori nu primeam pașaport sau eram persecutat de autoritățile române, inclusiv cele patru cărți pe care le-am publicat în SUA, toate acestea erau menite a dovedi că eram un agent american recrutat de CIA încă de când am fost ambasador la Washington. Cazul meu era într-adevăr unic potrivit standardelor românești. Există chiar o declarație care protesta împotriva măsurilor represive luate împotriva mea în ’87 semnata de George Bush, pe atunci vicepreședinte al SUA.

Pe baza tuturor acestor documente, ei au trecut în luna a doua la strategia intimidării și înfricoșării, cu amenințarea că voi fi judecat și condamnat ca spion american, pentru a mă determina să reneg public „Scrisoarea”, să recunosc că am greșit și să-i cer lui Ceaușescu să fiu iertat. În cursul acestei a doua luni, ei m-au supus la întreaga gamă de amenințări și presiuni morale, „specialitatea casei”: de la amenințarea iminentă a unui proces și a unei sentințe de condamnare la moarte ca agent american, la umilirea publică în fața unor mitinguri muncitorești inscenate, evacuarea familiei într-un oraș izolat ca Zimnicea, pe Dunăre (unde te vor mânca de viu țăntarii), ruperea familiei în două, cu fiica mea rămasă șomer, forțată să-l însoțească pe soțul ei la Călărași, confiscarea economiilor mele bănești și a celor în dolari ș.a.m.d. Într-adevăr, ei s-au gândit la toate. Mădama Ceaușescu era foarte pricepută la așa ceva și, după cum a recunoscut unul dintre investigatori, ea s-a ocupat direct de cazul meu.

Momentul culminant a venit când lt.col. Rădulescu m-a spus la ceea ce numea el „testul suprem”. A pregătit acest moment cu multă grijă și cu arta unui psihiatru. Într-o joi dimineață, m-a avertizat că dimineață după-amiază voi fi confruntat cu un șoc, adăugând că îi era teamă să nu am un atac de cord care ar putea să-mi fie fatal. El a repetat avertismentul vineri seara, adăugând că toți prietenii din străinătate m-au



După ce în „perioada Dej” fusese un apripit comunist, Silviu Brucan era în linia întâi a contestatilor lui Ceaușescu în 1989 FOTO: Arhive Naționale

dat uitării, că nici presa occidentală, nici Europa Liberă nu mai menționează numele meu, iar sâmbătă seara mi-a spus că toți tovarășii mei, toți cinci, s-au disociat de activitățile mele criminale și nu vor să aibă de-a face cu un spion american. În sfârșit, duminică după-amiază am fost escortat în „Camera Philips”, plină de aparate și instalații electronice. Lt.col. Rădulescu mi-a spus: „Acum ascultă cu atenție!” și a pus în priză un magnetofon. Era o voce care citea tare un text. Și am recunoscut imediat vocea lui Gheorghe Apostol. Am avut într-adevăr un șoc. El mă acuza ca trădător de patrie, vândut imperialiștilor americani și declara că am scris „Scrisoarea celor 6” la ordinul CIA, și de aceea ar trebui să fiu judecat și condamnat pentru trădare și, în mod specific, menționa articolele din Codul penal care trebuiau aplicate în cazul meu – o indicație clară că citea un text pregătit de Securitate. În dosar, scena din Camera Philips este descrisă laconic:

„Pe timpul anchetei am prezentat banda magnetică cu înregistrarea declarației lui Apostol Gheorghe prin care acesta îl demască pe a furnizat informații economice și politice unor diplomați spioni americani, englezi, olandezi, că este un trădător de patrie care trebuie judecat cu toată asprimea. A ascultat cu cea mai mare atenție conținutul înregistrării, dând semne de maximă nervozitate atunci când se pronunțau cuvinte ca «trădă-

tor», «vândut imperialiștilor americani», în final concluzionând că nu are nici un dubiu cu privire la autenticitatea acestuia. A menționat însă că de-abia acum își dă seama că Apostol Gheorghe este un om slab, fără personalitate, care, dacă ar fi fost prins și anchetat de Siguranță, în mod sigur și-ar fi vândut tovarășii de luptă. A subliniat că este convins de faptul că Apostol Gheorghe va putea lua atitudine împotriva lui atât pe timpul unei eventuale confruntări, cât și într-un proces public. Apreciază declarația drept un adevărat rechizitoriu care ar putea impresiona opinia publică. A renunțat la ideea de a fi confruntat cu Apostol Gheorghe intrucât nu poate contrazice un om care este în slujba autorităților și care conform convingerilor lui a devenit «omul Securității». A adăugat însă că Apostol este terminat ca om politic”. Pe pagina următoare, dosarul spune: „Brucan Silviu a subliniat totodată că el nu-și va schimba poziția chiar dacă toți semnatarii «Scrisorii» îi vor cere în cor acest lucru”.

Aici ar trebui să pomenesc ultima și cea mai neasteptată declarație a investigatorului șef, deoarece avea o notă umană: „prof. Brucan, după toate aceste zile, vă respect”. Este adevărat că n-am găsit această declarație în dosar „într-o singură copie” pentru Ceaușescu.

Silviu Brucan, Generația Irosită, Memorii, București, Ed. Universul & Calistrat Hogas, 1992, p.203-205

VERSIUNEA LUI ARISTIDE BUHOIU: APOSTOL NU A TRĂDAT

„În timpul lui Ceaușescu, Gheorghe Apostol și-a riscat viața”

Înainte de 1990, săptămânalul Universul, tipărit în SUA începând cu anul 1985, a fost una dintre publicațiile cele mai cunoscute ale exilului românesc, cea mai importantă revistă a românilor americani. Universul era editat pe atunci de Aristide Buhoiu.

Printre cei care au adresat mesaje publicației s-au numărat și doi președinți americani, Ronald Reagan și Bill Clinton. În 1988, regretatul Aristide Buhoiu a avut o convorbire cu Gheorghe Apostol (înregistrată pe reportofon), difuzată la 12 și 13 martie 1989 la Vocea Americii, publicată parțial și în Universul (5 martie 1989). Reamintim, textul „Scrisorii celor șase” a fost transmis de Europa Liberă pe 14 martie 1989.

După revoluție, în publicația Zig Zag, sub semnătura scriitorului George Stanca, a apărut o convorbire cu Aristide Buhoiu în care acesta redă povestea aceluiași interviu din 1988, interviu din care reproducem mai jos un fragment.

Am văzut la Televiziunea Română un interviu acordat de domnul Gheorghe Apostol. La un moment dat a vorbit despre Universul și despre dumneavoastră. Cum s-au petrecut lucrurile?

Așa după cum am bănuțit atunci, dar aveam să află după Revoluție, ceea ce l-a supărat cel mai mult pe Ceaușescu cu privire la modestul nostru ziar a fost convorbirea pe care am avut-o cu Gheorghe Apostol în 1988, transmisă prin Vocea Americii imediat după ce Radio Londra a difuzat în martie 1989 „Scrisoarea celor șase”. Când purtam discuția cu domnul Apostol, domnia sa era încă ambasador în Brazilia.

La data difuzării, el se găsea deja în țară. Probabil că vă amintiți, fostul demnitar și lider de partid îl critica vehement pe Ceaușescu acuzându-l că a dus țara la dezastru. Îl numea „acest individ”, ceea ce cred că l-a urcat dictatorului sângerale la cap. Cred că așa ceva nu s-a întâmplat în ultimii 40 de ani! După cum am aflat ulterior, dictatorul a decis să-l condamne. La moarte. Domnul Silviu Brucan a susținut într-un interviu că domnul Apostol ar fi zis și știu ce la ancheta Securității sau la CC. Pentru mine un lucru e clar, dacă vreunul din cei șase s-ar fi dezis



Exilat în Statele Unite, Aristide Buhoiu a continuat să se intereseze de situația politică a țării, editând ziarul Universul FOTO: Arhiva TVR

de scrisoare, tiranul nu ar fi pierdut prilejul să facă mare tam-tam din asta. Desigur, nu intervin în polemica dintre cei doi. Dar dacă este adevărat că, după revenirea din Brazilia, domnul Apostol l-a căutat pe domnul Brucan pentru inițierea cunoscutei scrisori de protest, e tot atât de adevărat că eu i-am vorbit domnului Apostol de atitudinea luată de domnul Brucan după revolta de la Brașov (când s-a opus uciderii muncitorilor, alertând opinia publică mondială) îndemnându-l să l-caute la București, așa cum reiese clar din înregistrarea convorbirii. Am înțeles imediat că, indiferent de situația dată, eu fiind un ziarist în exil, iar dumnealui, ambasador în funcțiune, domnul Apostol a mizat pe faptul că țelul nostru e comun: înlăturarea odioasei dictaturi ceaușiste. Scriindu-mi ulterior că are o totală încredere în mine, mi-a trimis mai multe documente de maximă importanță, din care eu trebuia să fac publice câteva. Încrederea reciprocă s-a păstrat, deși știu că în confruntarea cu inimosul

meu conațional, domnul Ștefan Kizima din Brazilia (arestat temporal la București), ambasadorul a fost obligat de anchetatorul Securității din Rahova să afirme textual că Aristide Buhoiu este agent american CIA! Sau să declare că i-am cerut documente ultrascrete, ori l-am îndrumat să se abată la întoarcerea în țară pe la radio Londra, unde aranjam să facă declarații istorice, conservate pe bandă până va muri domnul Gheorghe Apostol. Sau Ceaușescu. Așa a fost. De altfel, sunt convins că documentele scrise și cele sonore au salvat viața domnului Gheorghe Apostol. Securitatea știa exact ce hârtii se află la mine și ce declarase el pentru arhiva BBC. În cazul în care lui Apostol i-s-ar fi întâmplat ceva grav, presa mondială avea cu ce să fie alimentată. Ceea ce nu știau nici Securitatea, nici Ceaușescu, nici dumneavoastră – până la dezvăluirea de azi – este că a existat o persoană implicată în această acțiune, despre care Gheorghe Apostol ținea morțiș să nu se știe: soția sa. Ei bine, doamna Adriana Codreanu, cu care am vorbit de două ori la telefon, după care mi-a scris pe larg, a fost determinată în convingerea lui Gheorghe Apostol să facă acel gest de mare curaj. Mă înclin în fața acestei femei dintr-o bucată, asigurând-o de toată prețuirea mea.

Trebuie să mai precizez că la data respectivă, întrebându-l în timpul aceleiași convorbiri pe domnul Apostol pe cine ar vedea domnia sa că ar fi potrivit să preia puterea, după eventuala îndepărtare a lui N. Ceaușescu, mi-a răspuns fără ezitare: Ion Iliescu. Din motive de securitate personală, protejându-l pe domnul Iliescu, Vocea Americii, prin redactorul Horia Pușcasu, a înlăturat din banda de emisie acel nume, știind că dictatorul ar putea dezvălui noi represalii contra sa. M-am bucurat să aud declarația televizată a domnului Apostol prin care își exprimă convingerea că în România partidul comunist este compromis pentru totdeauna. Ca și nefasta ideologie ce l-a născut. Un avorton ce ne-a măcinat decenii la rând.

Ion Jianu, Gheorghe Apostol și scrisoarea celor șase, București, Editura Curtea Veche, 2008, p. 115-118

ARTICOLUL ZILEI

La cireșe

Un drac de băiat. Care face prăpăd prin oalele cu smântână. Care stă cu limba scoasă dinaintea mamei, în semn de inocență, dând vina pe strigoace, – ele au luat mana de la vaci! Un mincinos și-un prefăcut. Fățarnic. Pricos. Viclean. Hoț. Obraznic. Ușernic. Păcăcios. Lingău... Puțini autori îndrăgesc să se autoportreteze astfel. Numai cei mari, desigur, mizând pe faima artistică și nu pe buna părere făcută celor din jur. Farmecul însă rămâne farmec și în nemernicie, când o măturăsești deschis. Câți scriitori din lumea largă, mai ticăloși, n-au scris despre ei ca despre niște îngeri, uitând, ori neștiind, din amor-propriu, din mediocritate, că ticăloșia însăși era de fapt subiectul gras al vieții lor, și că astfel ar fi avut o șansă de izbăvire...

Lasă că și moș Clorpea Ciubotarul adaugă o pată neagră pe chipul autorului, miundu-și feleștiocul în strachina cu dohot și trăgându-i „un pui de răbuiială ca aceea pe la bot”.

Strigoaicele?... Calamandros?... Ele fătura?... Iar auzim vocea Smarandei, retorică ei pustitoare: – Doamne, prinde-l-voi strigoii! Căla odată la oala cu smântână... ș-apoi las! Nănașă din grîndă are să-i știe de știre, de nu l-or putea scoate din mîna mea tot neamul strigoilor și al strigoaicelor din lume!... Se cunoaște el strigoiiul care a mîncat smîntîna, de pe limbă... Urât mi-a fost în viața mea omul viclean și lingău, drept să-ți spun, dragul mamei! Și să-ți fie la mine că Dumnezeu n-a-ajută celui care umbliă cu furtișag, fie lucru de purtat, fie de-a mîncării, fie ori de ce-a fi.

Cuvinte grele. Lecție de morală, pe care băiatul o va înțelege, pe viață, abia după ce de-al doilea prăpăd, când face calamandros în cîreșul mătusii Mărioara.

Operația în sine, tactica folosită, este o pagină superbă de prefăcătorie copilărească. Era vremea cîreșelor. Fructele sîngerii, dese, vesele, ademenitoare, pe care Cel de Sus auzise parcă le-a creat, spre a fi furate. Un cîreș vîratic se înalță în ograda lui moș Vasile, fratele mai mare al tatei; mai erau încă vreo doi în sat, dar de la neamuri crezi că se ia mai ușor... Planul era gata ticlăit. Intră și ntreabă de văr-su, Ioan, că vrea să-i spună să meargă împreună la scîldat. Mătușa Mărioara zice nu l-acasă Ioan, că s-a dus cu moș Vasile „sub cetate, la o chiudă din Condreni, s-aducă niște sumani”. Urmează o scurtă monografie, ce produc localnicii, o cronică, o veritabilă dare de seamă economică. E bine să știm. În Humulești „se fac multe gîguri de sumani, și lăi, de noaten, care se vînd, și pînură, și cusute; și acolo, pe loc, la negustori armeni, veniți înadins din alte tîrguri: Focșani, Bacău, Roman, Tîrgu-Frumos, și de pe aliurea, precum și pe la iarmarocce în toate părțile... Cu asta se hrănesc mai mult humuleștenii, răzăși fără pămînturi, și cu negustoria din picioare: vite, cai, porci, oi, brînză, lăna, oloi, sare și făină de

păpușoi: sumane mari, genunchere și sîrdacel ițari, bernevici, cămeșoaie, lăicere și scôrțuri înflorate, ștergare de boranaje alese, și alte lucruri...”

Tabel de obiecte dovedind sigur puterea de lucru, ingeniozitatea, cultul meșteșugurilor, din care răsări și minunatul har al zicerii...

BUN. Și se face că pleacă. Sărută mîna mătusii Mărioara, mirată de asemenea purtări, și ce rău îi pare lui că Ioan nu era acasă, mult s-ar mai fi bucurat dacă ar fi mers la scîldat împreună. Iese smerit, cotește, face ce face și hop, sus, în cîreșul femeii unde începe a l-jejui de cîreșe coapte, crude, cum se nimerea. Când colo, jos, la rădăcină, – mătusa Mărioara c-o jordine-n mîndă!... Ce-i mai aud urechile! Diavolu și tălharul, acolo!-gâră! în cîreș? Să coboare numaidecăt, lasă că-i arată eal... Dar cum să-ți cobori, căci jos era prăpădenie! Înțelegem. Cum să nu înțelegem? Cu zîmbetul dus către mirificele jafuri din pomii copilăriei...

Dă cu bulgări în el, nu l-nimerește, și dacă vede așa, începe să se cățere-n cîreș după făptă, care se lasă s-alunce pe o creangă în partea ailaltă, și sare jos și rupe la fugă. Mai avem o fugă antologică. La școală, când fusese scos să fie ascultat, și o tulise pe ușă. Dar fuga asta o întrece. Începe s-alerge prin cîneapa „crudă” și, până la brău de înaltă”, să scape. Ce să scape?... „Nebuna de mătusă Mărioara, după mine, și eu fuga iepurește prin cîneapă, și ea pe urma mea, pînd la gardul din fundul grădinei, pe care neavînd vreme să-l sar, o cotiveam înapoi, iar prin cîneapă, fugind tot iepurește, și ea după mine pînă-n dreptul ochiului pe unde-mi era iar greu de sărit; pe de lături iar gard, și hîrșita de mătusa nu mă slăbea din fugă nici în ruptul capului! Cît pe ce să puie mîna pe mine și eu fuga, și ea fuga, și eu fuga, pîn ce dăm cînepa toată palancă la pămînt.

Mătusa, nu știu cum se încălcește prin cîneapă, ori se împiedică de ceva, și cade jos. Eu, atunci, iute mă răsucesc într-un picior, fac vreo două sărituri... mă azvîrl peste gard, de parcă nici nu l-am atins, și-mi pierd urma, ducându-mă acasă și fiind foarte cuminte în ziua aceea.” Ah, prefăcutul!

Și vin păgubașii, cu autoritățile. Zgărcit mai era și moș Vasile asta. Dar mătusa Mărioara!... Cînepa s-a dus însă, trebuie să dea ceva. Tatăl plîntește gloaba, îl trage vinovatului o bătaie să țină minte. Vorba mamei însă, că Dumnezeu n-a-ajută pe cei ce fură, iese la suprafață mai vrednică de iutut minte decât orîșice cheflăneală. Dar, ce curios, și în ciuda oricărei morale rigide: în lipsa acestor mici strategii ale existenței, a micilor ei expediții de prădă, copilăria, care nu este decât un exercițiu, n-ar mai avea nici un farmec, nici un relief.

Constantin Toiu
România literară, nr. 33/1989

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Între două delegații în străinătate, „dușman al poporului”

(Urmare din pag. 1)

Lucruri de care ne loveam zilnic atât noi, cât și clienții străini. Subliniasem mai ales defectele pe care le prezentau o serie întreagă de componente, produse de industria subcontractoare celei auto, care se defectau iremediabil după numai câteva zile de funcționare.

Hărtia a ajuns în țară înaintea mea. Stărnind un scandal monstru, mai ales printre capii conducători de atunci. Care nu știau de care lucru să fie mai contrariată: de «trădarea» mea

sau de întrebările incomode puse de chinezi, care erau destul de importanți pentru România la acea vreme. Adevărul nu cred că interesea prea multă lume pe atunci. Ci doar o anumită «liniște», care nu trebuia tulburată de fel. În această postură de persoană ingrată am ajuns în biroul primului secretar al Brașovului de atunci, Ioan Radu, care m-a «bestelit» de absolut tot ce i-a trecut prin cap.

Tot astfel am fost ridicat în picioare și arătat cu degetul în cadrul sedințelor de partid din fabrică. Eram la urma urmei un «dușman al poporului». Iar,

de parcă nu ar fi fost de ajuns, cei de la ministerul calității se făceau că nu știu de problemele pe care le întâmpină uzina de câțiva ani încoace și convocau analize și sedințe tot timpul. Întâlniri la care trebuiau să participe toți responsabili fabricilor care fuseseră incriminate de mine în raport. Pentru a scăpa, unii dintre ei au venit cu niște buletine de analiză a calității falsificate în laborator. Acte care, spuneau ei, dovedesc că eu am dezinformat partidul și oamenii muncii. Am încercat atunci să explic că ceea ce au în față ei sunt falșiuri și că

pot dovedi acest lucru cu probele de material original, pe care le păstra semn din precauție.

Printre acuzatoriile mei s-a lăsat o tăcere grea și discuția s-a cam încheiat în punctul acela. Liniștea a fost întreruptă însă de o persoană străină, care s-a ridicat și a plecat grăbită, scuizându-se că nu mai are treabă acolo. Am aflat mai târziu că era un procuror care fusese trimis să mă aresteze.

A fost o experiență destul de stresantă, dar am avut și sprijinul soției ca să depășesc acel moment greu.”

(a consemnat Ionuț IVAN)

JURNALUL ZILEI

PROLETARI DIN TOATE TARILE UNITATE!

ORGAN AL COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMAN

NUMER 12 Nr. 12419

Volum 18 august 1989

6 PAGINI – 50 BANI

TOVARAȘUL NICOLAE CEAL

a primit pe trimisi special al revistei „Scinteia” din R. S. M. D. R.

IN TELEGRAMA ADRESA

TOVARAȘUL NICOLAE CEAL

Cultura din domeniul al muncii din ac raportată obținerea unor succese din în înlăturarea și depășirea planu

VIZITA DE LUCRU A TOVARAȘULUI NICOLAE CEAL, ÎMPREUNĂ CU VARĂȘA ELENA CEAL, ÎN CAPITALĂ

VOIA MAGISTRALĂ A METROULUI, o modernă și remarcabilă titrare a „Epocii Nicolae Ceaușescu”, a fost inaugurată, ieri, într-o atmosferă de profundă mîndrie patriotică și alăsată recunoștință față de partid, față de marelui său conducător

Insemnătatea internă și internă a revoluției de eliberare socială și antifascistă și antiimperialistă din Au

s-au limitat la „mese rotunde” care „au pus în lumină dinamismul fără precedent, dezvoltarea multilaterală a societății românești, creșterea prestigiului României în lume în cei 24 de ani de când în fruntea glorioșului nostru partid se află tovarășul Nicolae Ceaușescu”. Nici vașluești n-au fost mai prejos. În top a fost expunerea „Partidul Comunist Român – continuatorul celor mai înaintate tradiții de luptă ale poporului român pentru dreptate socială și libertate națională, pentru progres și civilizație”, urmată de recitalul de versuri patriotice sub genericul „Slavă patriei și partidului, iubitului nostru conducător tovarășul Nicolae Ceaușescu”.

Liber la asortare

Revista Femeia își informa cititoarele că, în luna august, la modă erau comoditatea, confortul și simplitatea. Acestea conferă nota de originalitate a hainelor destinate doamnelor și domnișoarelor. „Fiecare poate alege,

poate combina după rațiunea și gustul său veșmântul, în cazul nostru rochia care-i place. Cu funde și cordonate late, subliniind o talie fină sau o siluetă neobișnuit de subțire, lejeră, „pe lângă corp”... nota autoarea articolului. Cu o asemenea libertate de asortare, în prim-plan a trecut, din nou, stilul „chemisier”, la care se adăugau noi caracteristici: umerii marcați, mâneci potrivit de largi sau chimonio. Important este că aceste ținute se potriveau unei ieșiri la spectacol, mersului în vizită sau la serviciu dimineața. În ceea ce privește coloritul, acesta era cu dominante de smarald, ducând cu gândul la moda anului ce avea să vină – 1990.

Pavilion românesc în RD Germană

România participa la expoziția horticolă internațională de la Erfurt, în RD Germană. Pavilionul românesc cuprindea o largă gamă de produse hor-

ticole, de pomi și arbori fructiferi, legume, fructe, viță-de-vie pentru struguri de masă, flori și plante ornamentale, realizări ale industriei de prelucrare a produselor horti-viticole. Printre oaspeții de seamă ai pavilionului s-au numărat Horst Sindermann, membru al Biroului Politic al CC al PSUG, președinte al Camerei Populare, Werner Krolkowski, membru al Biroului Politic, secretar al CC al PSUG, și Bruno Lietz, ministrul Agriculturii și Silviculturii, dar și alți membri ai conducerii de partid și de stat a RDG.

Români secondați de sovietici

Conform unui clasament întocmit de Federația internațională de specialitate, în fruntea celor mai buni halterofili din lume se afla, la categoria 100 kg, românul Nicu Vlad, cu 417,500 kg la totalul celor două stiluri. Locul al doilea era ocupat de sovieticul Serghei Kopilov – 402,500 kg. La categoria 60 kg, primul loc era adjudecat tot unui român: Atila Csanka – cu 290 kg la cele două stiluri, secundat de Mihail Suvaev (URSS) – 287,500 kg.

Cargoul „Găești” a fost lăsat la apă

Construcții de la Șantierul naval Brăila raportau construcția – cu trei săptămâni mai devreme față de grafic – a cargoului multifuncțional „Găești” de 8.750 tdw. Această cargo reprezintă și cea de-a 120-a lansare din 1972, când a fost construit primul cargonu de 4.500 tdw. Nota navă de producție românească era dotată cu motor de 6.000 CP, realizat la Întreprinderea Constructoare de Mașini Reșita.

Alexandru ZOTTA

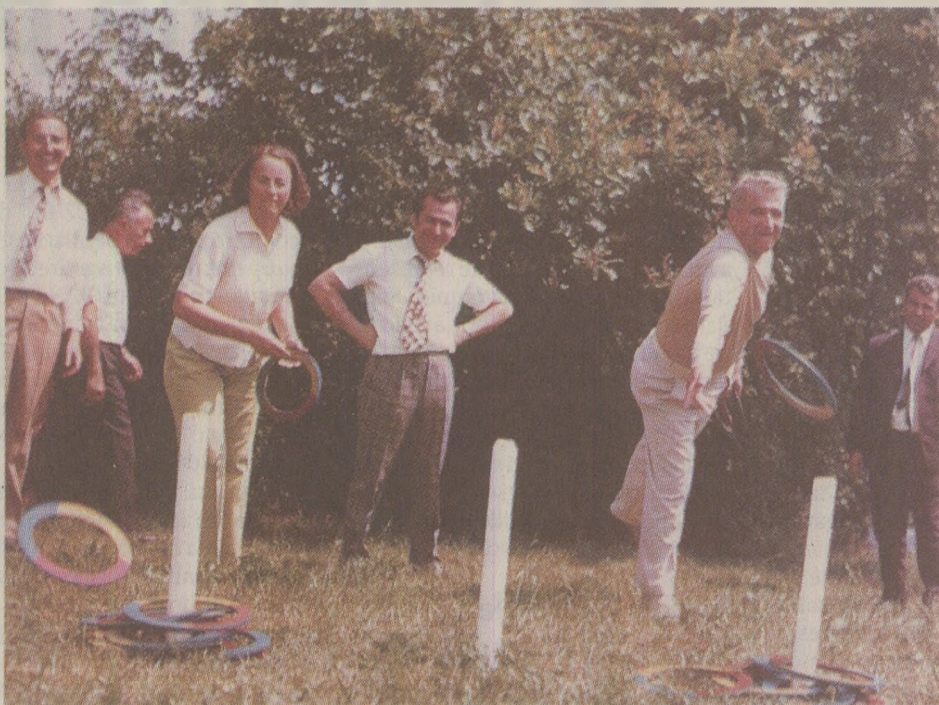
S-A DEZIS APOSTOL DE „SCRISOAREA CELOR 6”?

(Urmare din pag. 1)

„Un negustor bun”, îl numea pe Brucan, Bărlădeanu. „Ca un negustor bun, ne-a vândut și pe noi” – a conchis public Bărlădeanu într-un timp când toți semnatarii scrisorii (cu excepția lui Părvulescu) erau încă în viață. Despre responsabilitățile ce și le-a autoasumat Brucan în structurile CFSN s-a exprimat mai târziu ambiguu: „Eu, în general, răspundeam de Ministerul de Interne și de aparatul de propagandă”. Grație acestor „răspunderi”, a fost singurul care și-a salvat (parțial) dosarul de Securitate. Din dosarele celorlalți semnatari, cel puțin din ce se știe până acum, n-a rămas nimic.

Brucan versus Apostol

Decizia lui Apostol a fost argumentată public de Brucan prin „recompensa” părăsirii domiciliului. Doar jumătate din cei șase au fost însă mutați în domiciliu obligatoriu – Brucan, Mănescu și Bărlădeanu. Ceilalți trei – Apostol, Răceanu și Părvulescu – au rămas în vechile locuințe. Toți sub interdicția părăsirii lor, anchetați zilnic și urmăritți continuu.



Ion Iliescu era urmărit de Securitate din ordinul Ceaușescuilor. Încă nu se știe de ce FOTO: Arhivele Naționale

Despre metodele folosite în anchetă de Securitate și acuzațiile aduse lui Apostol, Corneliu Mănescu mi-a declarat: „Pe fiecare, în parte, voia să ne facă să ne dezicem de scrisoare. În final voiau să acrediteze versiunea că a fost scrisă într-o ambasadă străină, de un spion străin. Securitatea avea metodele ei de a încălci lucrurile, de a crea bănuiele personale, de a-i face pe oameni să se dezică de semnături. (...) Mi s-au citit și declarațiile lui Apostol, mi s-au citit și declarațiile lui Brucan, dar vă spun, cu toată sinceritatea, că n-am crezut nimic. L-am auzit și pe Apostol, înregistrat pe bandă de casetofon. În acele declarații ascultate de mine, Apostol îl învinuia pe Brucan că e agentul unei puteri străine, că e agent american. Nu l-am auzit dezicându-se de scrisoare. De la Brucan nu mi-au pus nimic, nici înregistrări, nici declarații. Dar mă tocău cu întrebări de genul cum am putut eu, un om atât de respectat, să am de-a face cu un asemenea individ ca Brucan – spion sovietic, iar după aceea spion american. Eu mă miram ironic: dar bine, Brucan pleca în toată lumea, ținea conferințe, s-a întors înapoi, cum a putut avea încredere partidul în spioni sovietici și americani să-l reprezinte?”.

Bărlădeanu a fost, de asemenea, categoric în interviul ce mi l-a acordat: „În ceea ce mă privește, eu n-am fost confruntat în anchetă cu nimeni, nici nu mi s-a spus nimic în anchetă despre decizia lui Apostol. De ce nu s-au făcut confruntări, nu știu. Mi s-a ridicat doar chestiunea că Brucan e trădător, e spion. Le-am spus: «Dacă puteți dovedi, faceți ce credeți». În memoriile sale, Brucan „dovedește” decizia lui Apostol printr-un raport al anchetatorului său (deocamdată de negăsit în dosarul lui). „A renunțat la ideea de a fi confruntat cu Apostol Gheorghe – ar fi raportat anchetatorul-șef superiorilor săi despre anchetatul Brucan –, întrucât nu poate contrazice un om care este în slujba autorităților și care conform convingerilor lui a devenit „omul Securității”. Și ar mai fi adăugat, concludent, la final: „Prof. Brucan, după toate aceste zile, vă respect!”.

„Marele secret de stat din România este că Iliescu e un om fricos”

La 25 februarie 1991, Silviu Brucan i-a dat un interviu ziaristului Mircea Bunea (publicat ulterior în volumul „Praf în ochi, Procesul celor 21-2”, Editura Scripta București, 1994).

„Profețind” trecutul – cum îi plăcea lui Brucan să spună –, l-a acuzat în el pe Ion Iliescu că n-a fost ferm în condamnarea pentru genocid a membrilor CPEX. „El n-a avut curajul nici înainte, sub Ceaușescu, n-are nici acum. Marele secret de stat din România este că Iliescu e un om fricos. Asta e marele secret. Eu am fost în situații grele lângă el și pot să spun. Pot să mă pun martor că-i fricos.” Și „îzbucnește în hohote de râs”, menționează interviuatorul.

Avea atunci în vedere, probabil, și încercările „celor 6” de a găsi mai mulți protestatari ai lui Ceaușescu. Unii, ca Fazekas, au zis că sunt prea bătrâni, alții, ca Iliescu, că sunt prea sever urmărit.

Când a apărut la televiziune și Gheorghe Apostol, la 23 decembrie 1989, n-a fost primit de Brucan și Iliescu. De ce?, l-a întrebat jurnalistul Ion Jianu în 1990. „Ca să-și facă o platformă politică, deoarece Brucan, ca om politic, era un necunoscut în țara asta, a răspuns Apostol. N-avea o bază politică solidă și atunci a căutat să mă compromită pe mine. (...) Astfel a reușit să ajungă lângă Iliescu...”

S-a reușit și ca istoria „scrisorii celor 6” să fie pe alocuri necunoscută.

Lavinia BETEA

O scrisoare inedită a lui Gheorghe Apostol pentru conducerea PCR

(Urmare din pag. 1)

O scrisoare inedită, înregistrată la Cancelaria C.C. al P.C.R. (22 august 1989) și la Arhiva Comitetului Politic Executiv al CC al PCR (4 septembrie 1989), ne poate oferi un indiciu despre motivul disensiunilor dintre Gheorghe Apostol și Silviu Brucan, după difuzarea „Scrisorii celor șase” la postul de radio „Europa Liberă” (14 martie 1989). Documentul în cauză, întocmit la 31 mai 1989, nu a fost semnat de Gheorghe Apostol, deși numele său se află menționat la sfârșitul scrisorii. Totodată, nu există alte indicii care ar putea să ne ajute în identificarea autorilor săi.

În opinia noastră, scrisoarea respectivă nu a fost întocmită de ofițerii de Securitate, ci, poate, de către Nicolae Constantin sau generalul Ion Coman, subordonații lui Nicolae Ceaușescu. De altfel, liderul suprem al partidului a declarat în ședința din 18 august 1989 a Comitetului Politic Executiv al CC al PCR faptul că, Gheorghe Apostol a trimis o scrisoare, recent, la Comitetul Central al partidului, prin care recunoaște activitatea sa de spionaj și acum cere clemență. Am stabilit că un grup de tovarăși să stea de vorbă cu el”. Mai mult decât atât, este posibil ca

documentul respectiv să fie, de fapt, textul citit de Gheorghe Apostol, înregistrat de Securitate și auzit de Silviu Brucan pe durata anchetării sale de către locotenent-colonelul Rădulescu. În prezent, amintita scrisoare (necreată olograf) pe care o edităm se află în Arhivele Naționale Istorice Centrale. (P.O.)

Câte Comitetul Central al Partidului Comunist Român și Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România
Subsemnatul Gheorghe Apostol, vă rog să-mi permiteți a vă supune atenției următoarele:

Este de datoria mea să arăt cu toată sinceritatea că îmi revine o mare răspundere în legătură cu scrisoarea trimisă în Occident de către Silviu Brucan și citită în luna martie 1989 la posturile de radio străine, întrucât eu am organizat și atras și pe alții la această acțiune.

Deși eram conștient că prin ceea ce am inițiat voi susține propaganda externă contra țării noastre și am să determin unele acțiuni de calomniere și denigrare a partidului și statului, nu am ezitat să-mi materializez intențiile, fiind dominat de ambiții personale și interese egoiste.

Prin ceea ce am făcut, am pus la dispoziția unor cercuri străine și oficine de propagandă reacționară materiale care, deși nu aveau o bază reală, au susținut acțiunile lor dușmănoase.

Sunt conștient că prin faptele mele am nesocotit obligațiile de cetățean român și legile țării, regret profund tot ce am făcut și rog conducerea partidului și Consiliului de Stat să-mi acorde clemență.

Acum îmi dau pe deplin seama că am încălcat grav prevederile Statutului Partidului Comunist Român, contravenind îndatoririlor de a apăra unitatea partidului, de a milita pentru înfăptuirea liniei sale politice și a manifesta intransigență față de acțiunile ostile orânduirii noastre socialiste și față de cei care uneltesc împotriva intereselor poporului.

Analizând lucid și cu responsabilitate atitudinea ce am avut-o și faptele ce le-am săvârșit, am ajuns la concluzia că trăsăturile negative de caracter, ambițiile carieriste și orgoliul m-au dus în situația gravă de a mă fi pus în slujba celor împotriva cărora am luptat cândva.

Conștient fiind că poziția și acțiunile mele au fost exploitate pentru a se încerca discreditarea politicii partidului și statului, a regimului socialist din

țara noastră, regret profund și în totalitate actele săvârșite.

Îmi dau seama că prin ceea ce am făcut am adus o grea rușine și asupra propriului trecut, renegând idealurile cărora le-am dedicat anii tinereții mele. Așa cum am mai arătat, am pus mai presus de interesele statului și partidului propriile interese, iar pentru realizarea unor scopuri personale înguste nu am pregetat să colaborez cu elemente aflate în slujba dușmanilor țării.

Acțiunile mele au fost urmarea unor concepții și orientări greșite, precum și a unor mentalități străine de profilul politic și moral ce trebuia să mă caracterizeze ca membru al partidului.

De asemenea, fără a încerca să mă disculp în vreun mod, recunosc că în perioada îndelungată de timp cât am fost departe de țară, cu o ușurință condamnată, m-am lăsat influențat de propaganda reacționară din exterior, abdicând în acest fel de la principiile și normele vieții și muncii comunistilor. Acum îmi este rușine că la vârsta pe care o am nu mai pot ține fruntea sus în fața foștilor tovarăși de luptă, a cetățenilor țării.

În aceste clipe, fiindu-mi propriul judecător, mă angajez ca în tot restul

vieții mele să dovedesc devotament desăvârșit partidului și țării. Rog Comitetul Central al Partidului Comunist Român și Consiliul de Stat să-mi dea posibilitatea de a mă reabilita moral și să demonstrez că pe viitor conduita mea nu va contraveni, sub nici o formă, intereselor partidului și țării.

Mă angajez că nu voi mai întreprinde nimic ce ar putea să dăuneze politicii partidului și statului nostru, că nu voi mai întreprinde nici un fel de relații cu persoane care denigreză țara, devenind un cetățean loial și luând poziție hotărâtă față de orice încercare de nesocotire sau încălcare a legilor Republicii Socialiste România.

Asigur Comitetul Central al partidului că mă dezic în totalitate de acțiunile întreprinse, iar pentru faptele mele cer scuze partidului, poporului român, conducerei partidului și statului. Totodată, rog ca, avându-se în vedere și vârsta înaintată ce o am, să-mi se acorde clemență.

Cu deosebit respect,
Gheorghe Apostol
31.05.1989

Arhivele Naționale,
Fond CC al PCR –
Secția Cancelarie,
dos. nr. 56/1989

DIN ARHIVA CC AL PCR

Ceaușeștii, despre trădare și trădători

(Urmare din pag. 1)

Foarte bine am făcut că au stat de vorbă tovarășii din ilegalitate, care cunosc bine cum s-a muncit înainte și au poziție corectă față de partid.

Tov. Coman Ion: Este cu atât mai grav la Apostol, cu cât înainte de redactare a fost prevenit să nu ia legătura cu Brucan, care este spion în slujba imperialismului american. I-am atras atenția că este pasibil de rigorile legii.

Tov. Nicolae Ceaușescu: El a venit din străinătate, a fost recrutat încă din străinătate și aici a executat ce i s-a spus.

Tov. Elena Ceaușescu: Încă de mult timp a fost recrutat, în străinătate.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Acolo a devenit agent al spionajului străin.

Tov. Elena Ceaușescu: Iar aici și-a continuat activitatea.

Tov. Nicolae Ceaușescu: De altfel, el când a venit în țară s-a oprit în Anglia, în RFG.

Tov. Constantin Nicolae: În Anglia a dat un interviu la rețeaua BBC, cu condiția să fie difuzat după moartea lui.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Acolo, de fapt, s-a oprit să fie instruit cum să-și ducă activitatea.

Asta este problema și înseamnă că, realmente, trebuie să luăm o poziție fermă față de tot și de toți cei care nesocotesc legile țării. Ați văzut cum au procedat în Cuba, inclusiv în China față de trădători, că altfel nu putem să le spunem.

Nu este vorba acum să ne grăbim. Trebuie totuși o poziție clară și trebuie trase concluzii și luate măsuri ferme.

Tov. Elena Ceaușescu: Trebuie să informăm partidul.

Tov. Nicolae Ceaușescu: De aceea am vrut să informăm Comitetul Politic Executiv și să vedem, după 23 August, să informăm întregul partid.

Cu aceasta tovarăși am putea să închinăm ședința, să ne facem datoria și să întâmpinăm 23 August cu rezultatele cele mai bune. Mai sunt doar câteva zile.

Bine, cu aceasta ridicăm ședința.
Arhivele Naționale,
Fond CC al PCR – Secția Cancelarie,
dos. nr. 56/1989

CURS DE JURNALISTICĂ (21)

Prelucrarea informațiilor pentru mesaje cu structură complexă

Când să citezi?

Constrâns astfel, arta ziaristului de a mânuși citate se reduce la a ști când să citezi, când să parafrazezi, când să lași baltă totul. Uneori alegerea este simplă. (...)

Dar majoritatea citatelor nu sunt pitorești. Când ele coboară sub un anumit nivel, o parafrază succintă este o soluție mai bună: ...

– Senatorul a spus că în această perioadă de timp, care a durat șase ani, acest subcomitet a avut în total șase zile de audieri.

– Senatorul a spus că subcomitetul a avut șase zile la audieri în tot atâtea ani.

Principala diferență constă în numărul mai mare al cuvintelor declarației senatorului.

Citatele bune rezumă ce este în mintea unei persoane, cristalizează o emoție sau o atitudine, oferă o perspectivă individuală de un anumit fel – de preferat într-un mod concis și interesant. (...)

Iată un fragment dintr-un articol despre închisoarea Maza din Irlanda de Nord, unde oamenii IRA erau lăsați să moară de foame: „Când ajung aici nu mai este nici urmă de

luptă, a spus un însoțitor de la spitalul de un etaj, cu zece paturi. Sunt foarte politicoși și gata să coopereze în această fază finală. Pur și simplu stau, mor fără zărvă”.

O parafrază ar fi fost un păcat.

Când ghilimele, cu mica lor darabană inconștientă, semnalează o voce omenească, cititorul așteaptă un ton diferit de prezentare uscat a faptelor. Nimic decât dezamăgire în articolul următor:

„Miami – Mai bine de 6.300 de păsări exotice, de la micuții cintezoși la papagalii mari, valorând 5.000 de dolari bucata, au fost distruse la un centru de importare din cauza izbucnirii unei epidemii cu boala Newcastle, un virus care omoară păsările domestice”, au spus reprezentanții federali.

„Toate păsările de aici au fost distruse și suntem în plină activitate de curățare și dezinfectare a zonei”, a spus Connis Crunkelton, purtătoare de cuvânt a Departamentului Agriculturii SUA.

Domnișoara Crunkelton a spus că reprezentanții federali s-au temut că păsările infectate au fost expediate în ultimele 30 de

zile de Pet Farms Inc., compania importatoare.

„Am anunțat responsabilii cu sănătatea animalelor din diferite state, despre care se știe că au primit transporturi de păsări”, a spus ea. „Îi vor merge să vadă dacă se află păsări infectate. Dacă acestea vor trebui distruse și proprietarii lor se vor plăti daune pentru pierderi.”

Se numărau 123 de specii și subspecii între cele 5.300 de păsări distruse de Pet Farms, a spus domnișoara Crunkelton. Proprietarii vor primi despăgubiri, a spus ea.

Nu avem încă o estimare în dolari a păsărilor, dar așteptăm ca aceasta să sosesacă mai târziu, a spus dra Crunkelton.

Punerea unor astfel de informații comune în citate directe asemenea încercării de a pune cartea de telefon pe muzică. Câteva cuvinte de parafrază ar fi redat detaliile.

Fragment din „Tehnica scrisului”, Caiet Documentar editat de Catedra de teorie și practica presei a Academiei de Studii Social-Politice, p. 121-122

aveam și noi, părinții, un cuvânt de spus în educația ei, având în vedere totuși că răspunderea o purtam noi. A fost o perioadă lungă și dură pentru mine, din cauza deteriorării relațiilor noastre. După ce acestea s-au mai ameliorat (în așa măsură, încât primea s-o duc cu mașina să-și revadă prietenii în diferite localități), a intervenit ruptura între Tinu și mine, când mama s-a pronunțat net împotriva mea – vezi, Doamne, ea garantase de inocența mea când m-a încredințat lui. Cu voie și fără voie, m-a pus la multe și grele încercări afective și evaluări morale. Dar n-are nici un rost să mai stăruie. Laturile frumoase ale caracterului ei îi întrecuau cu mult defectele.

Doina Cornea, Jurnal. Ultimele caiete – urmat de o convorbire între Doina Cornea, Ariadna Combes, Leontin Iuhăș, moderată și consemnată de Georgeta Pop, Fundația Academia Civică, Centrul Internațional de Studii asupra Comunismului, 2009, p. 82-88

Încolțit. În fața blocului, figuri suspecte. Telefonul este ascultat permanent. Și azi am avut surpriza groaznică să aflu că am montat microfoane în apartament. Sunt tulburat și cel puțin speriat. Mă aștept la tot felul de rele, să fiu anchetat, arestat, percheziționat etc. Nu mai pot lucra și urăsc casa asta. Cei n-aș da să găsesc microfoanele alea! Cine nu a trăit senzația asta paralizantă n-a trăit nimic! Frica trece din afara ta înăuntrul tău. Nu mai poți să scapi. Ești închis etanș într-o celulă cu pereți inepugnabili, dar transparenti. Nicio-drum nu m-am simțit atât de mizer, atât de „în pericol”. Ce-am făcut ca să mă bucur de o atenție atât de mare că într-o lună am fost

interogat de două ori? Am devenit un „obiectiv”, dintr-o dată sunt supravegheat strâns. Cauza, mi s-a spus, „te amesteci prea mult cu străinii! Dacă mai aflu, o pătești”. Mereu este cineva pe firul telefonului. Certitudinea că am microfoane instalate în casă, că sunt un cobai. Am observat de două ori o Dacie neagră break cu multe antene când m-am întâlnit cu John L., dar coincidența nu mi s-a părut suspectă. Acum știu, datorită interogatoriului luat Ancăi, că pereții mei au urechi. Ce trebuie să fac? Cât va dura? Să fac o curățenie, să scotocesc, să dau jos varul? Ca în „Conversația” lui Coppola, să devastez totul, până înnebunesc. Întâi ar trebui o grevă a tăcerii. Tai toate contactele cu prietenii, mă ferești de delatori. Împuținez apelurile telefonice. Tai contactele cu străinii, extrem de periculoase pentru Secu. Secu e cu nervii încordați pe străini. Nu mi-au pus gând rău? Ce urmează? Cât știu ei din underground-ul meu? Mă calcă mâine o mașină sau când mă întorc acasă mă atacă niște huligani beți? Cum să mă apăr?

Stelian Tănase, Acasă se vorbește în șoaptă. Dosar & Jurnal din anii târzii ai dictaturii, Compania, 2002, p. 103-104

45 de ani de la 23 August 1944! Ce demență! E bine de „neuitat”: spectacole omagiale în care unii au ajuns ași (Peneș, Nae), ședințe (madam Florescu: „Fiecare să-și ocupe locurile stabilite” și madam Mioveanu: „Dragă în sus, dragă în jos”), expoziții ale unor pictori specializați (vezi Mocanu). Câte materiale, câte forțe umane și câte energii creatoare în slujba minciunii...

Adrian Fetcuș, Jurnal nepublicat

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. 1)

Mai striga mama la „micuțu”, „sărăcuțu”, dar avea grijă de el: spăla, cârpea, călca, hrănea... Cea mai frumoasă latură a mamei a fost devotamentul ei față de cei pe care-i considera apropiați (însă – vai! de ceilalți). Încă la Reghin fiind, s-a făcut luntre, punte, pentru a-i salva viața Bertei (fosta noastră servitoare), amenințată de septicemie, făcându-i rost de penicilină – încă o raritate la noi. A îngrăjit-o pe „mama Letty” săptămâni în șir. A plecat la Brașov s-o vegheze pe Dițuș până în ultima ei clipă.

În toată această perioadă, mama se făcuse tare blândă, mai ales față de mine, dar oarecum și față de tata. O ubeam amândoi cum nu se putea mai mult și recunoșteam că ne-am prăpădit fără ea.

(Datorită chibzuinței ei și a bunăvoinței unchiului Toderică – fratele ei –, am putut să-mi termin studiile. Tata, mai neîncrezător și temător în fața greutăților, renunțase la ideea de a-mi duce școlarizarea până la capăt.) Era perioada când, mergând în vacanțe la Reghin, o alintam și pe ea, prostindu-mă un pic: „Ești mămuca mea mică” (eu fiind ceva mai înaltă decât ea), de unde expresia prescurtată „Muca Mică”, preluată de Ada sub forma „Mipa”. E numele care a supraviețuit până azi.

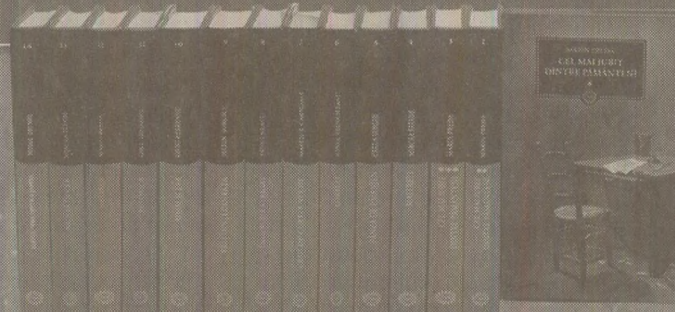
Din păcate, după ce am avut-o pe Ada – de care a avut grijă cât timp am stat la sanatoriu – n-am mai a- înstrăinat treptat de mine. După revenirea mea acasă, nu reușea să realizeze că micuța nu era tocmai copilul ei, că

ECONOMISEȘTI și CITEȘTI!



BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

O colecție de literatură românească



În fiecare miercuri,
numai cu **JURNALUL**
NATIONAL

CEL MAI CITT ZIAR DE CALITATE

www.jurnalul.ro

10,9
LEI

Căntile se distribuie la chioșcuri sau cu abonamentul Jurnalul PLUS și Jurnalul cu Carte.

